

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.11.2019, sp. zn. 4 Tdo 1341/2019, ECLI:CZ:NS:2019:4.TDO.1341.2019.1

Číslo: 26/2020

Právní věta:

Trestného činu napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky podle § 341 tr. zákoníku (nikoli trestného činu podle § 340 tr. zákoníku) se za splnění dalších zákonných předpokladů může dopustit ten, kdo obstará pozvání se smyšleným obsahem a nepravdivý příslib o zajištění peněžních prostředků pro vstup a následné setrvání cizince na území České republiky.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.11.2019

Spisová značka: 4 Tdo 1341/2019

Číslo rozhodnutí: 26

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky, Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice

Předpisy: § 340 tr. zákoníku
§ 341 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněného V. M. zrušil v celém rozsahu rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 15. 5. 2019, sp. zn. 31 To 16/2019, jakož i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Liberci ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 4 T 40/2016, přičemž za použití § 261 tr. ř. tato rozhodnutí zrušil i ohledně spoluobviněného S. D. Současně zrušil také všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu v Liberci přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Liberci ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 4 T 40/2016, byl obviněný V. M. (dále jen obviněný, popř. dovolatel) uznán vinným přečinem organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákoníku (jednání pod body 1. a 2.) a

přečinem organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1 tr. zákoníku (jednání pod bodem 3.). Spoluobviněný S. D. byl uznán vinným přečinem organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1 tr. zákoníku (jednání pod bodem 2.). Uvedených přečinů se podle skutkové věty výroku o vině daného rozsudku dopustil obviněný V. M. a spoluobviněný S. D. tím, že:

1) obžalovaný V. M. sám, ale po předchozí dohodě a na žádost N. B., proti níž bylo vedeno trestní řízení orgány činnými v trestním řízení v Středočeském kraji, v úmyslu umožnit nedovolený vstup a pobyt na území České republiky občanům Pákistánské islámské republiky, když jejich osobní údaje obdržel od N. B., ukrajinské občanky, přesvědčil J. S., občanku České republiky, která byla stíhána v samostatném řízení, aby dne 9. 11. 2011 v L. na Oddělení pobytových agend Odboru cizinecké policie České republiky, Krajského ředitelství Policie Libereckého kraje, podle jeho pokynů předložila k ověření tři již vyplněné zvací dopisy, které obdržela od obžalovaného V. M., a jimiž pod záminkou návštěvy rodiny a přátel zvala k návštěvám pákistánské občanky, a to N. M., W. A. a M. W. do České republiky, s příslibem převzetí veškerých nákladů souvisejících s jejich pobytem, přičemž tvrdila, že jmenované zná z minulosti a že má k dispozici peněžní prostředky k zajištění jejich pobytu v České republice, přestože to pravda nebyla, a peníze k prokázání zajištění pobytu zvaných osob obdržela od V. M.;

2) obžalovaný V. M. po dohodě s N. B., proti níž bylo vedeno trestní řízení orgány činnými v trestním řízení v Středočeském kraji, a ve shodě s obžalovaným S. D., v úmyslu umožnit nedovolený vstup a pobyt na území České republiky občanům Pákistánské islámské republiky, obžalovaný S. D. získal L. B., který byl stíhán v samostatném trestním řízení, aby pozval do České republiky tři občanky Pákistánské islámské republiky, přičemž obžalovaný S. D. přesvědčil L. B., aby zvací dopisy odnesl na cizineckou policii v L., obžalovaný V. M. zajistil odvezení L. B. na cizineckou policii a vyzvednutí zvacích dopisů, a dne 9. 11. 2011 v L. L. B. v doprovodu obžalovaného V. M. a S. D. na Oddělení pobytových agend Odboru cizinecké policie České republiky Krajského ředitelství Policie Libereckého kraje pod záminkou pozvání k návštěvě rodiny a přátel předložil k ověření tři již vyplněné a jím podepsané zvací dopisy k návštěvám pákistánských občanky K. S. a A. M. K. a občana Bangladéšské lidové republiky MD M. S. do České republiky, s příslibem převzetí veškerých nákladů souvisejících s jejich pobytem, přičemž tvrdil, že jmenované zná z minulosti, přestože to pravda nebyla,

3) obžalovaný V. M. v úmyslu umožnit nedovolený vstup a pobyt na území České republiky občanovi Kosovské republiky a po předchozí dohodě s M. L., který za toto jednání byl dříve odsouzen, si počínali tak, že obžalovaný V. M. jménem M. L. vyplnil formulář Pozvání CZE 1506760 pro občana republiky Kosovo R. F. a M. L. vybavil částkou 60 000 Kč k předstíranému zajištění finančních nákladů souvisejících s ubytováním a s kompletním zajištěním pobytu cizince po dobu pobytu na území České republiky až do jeho vycestování, aby M. L. dne XY na Oddělení pobytových agend Odboru cizinecké policie České republiky Krajského ředitelství Policie Libereckého kraje podle jeho pokynů požádal o ověření pozvání do České republiky pro občana republiky Kosovo R. F., přestože důvody pozvání v žádosti nebyly pravdivé a M. L. zvanou osobu vůbec neznal.

2. Za shora uvedené přečiny uložil Okresní soud v Liberci obviněnému podle § 340 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců. Podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku výkon trestu obviněnému podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 18 měsíců. Spoluobviněnému S. D. Okresní soud v Liberci uložil podle § 340 odst. 1 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 4 měsíců. Podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku výkon trestu tomuto spoluobviněnému podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 12 měsíců.

3. Proti rozsudku Okresního soudu v Liberci ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 4 T 40/2016, podali obviněný V. M. a spoluobviněný S. D. odvolání směřující do všech výroků. O podaných odvoláních rozhodl Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozsudkem ze dne 15. 5. 2019, sp. zn. 31 To 16/2019, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušil ohledně obviněného V. M. ve výroku o vině pod body 1. a 2. (správně měl zrušit i výrok o trestu) a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného uznal vinným ze spáchání přečinu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se podle skutkové věty citovaného rozsudku dopustil tím, že

1) obžalovaný V. M. sám, ale po předchozí dohodě a na žádost N. B., proti níž bylo vedeno trestní řízení orgány činnými v trestním řízení v Středočeském kraji, v úmyslu umožnit nedovolený vstup a pobyt na území České republiky občanům Pákistánské islámské republiky, když jejich osobní údaje obdržel od N. B., ukrajinské občanky, přesvědčil J. S., občanku České republiky, která byla stíhána v samostatném řízení, aby dne 9. 11. 2011 v L. na Oddělení pobytových agend Odboru cizinecké policie České republiky, Krajského ředitelství Policie Libereckého kraje, podle jeho pokynů předložila k ověření tři již vyplněné zvací dopisy, které obdržela od obžalovaného V. M., a jimiž pod záminkou návštěvy rodiny a přátel zvala k návštěvám pákistánské občany, a to N. M., W. A. a M. W. do České republiky, s příslibem převzetí veškerých nákladů souvisejících s jejich pobytem, přičemž tvrdila, že jmenované zná z minulosti, a že má k dispozici peněžní prostředky k zajištění jejich pobytu v České republice, přestože to pravda nebyla, a peníze k prokázání zajištění pobytu zvaných osob obdržela od V. M.,

2) obžalovaný V. M. po dohodě s N. B., proti níž bylo vedeno trestní řízení orgány činnými v trestním řízení v Středočeském kraji, a ve shodě s obžalovaným S. D., v úmyslu umožnit nedovolený vstup a pobyt na území České republiky občanům Pákistánské islámské republiky, obžalovaný S. D. získal L. B., který byl stíhán v samostatném trestním řízení, aby pozval do České republiky tři občany Pákistánské islámské republiky, přičemž obžalovaný S. D. přesvědčil L. B., aby zvací dopisy odnesl na cizineckou policii v L., obžalovaný V. M. zajistil odvezení L. B. na cizineckou policii a vyzvednutí zvacích dopisů, a dne 9. 11. 2011 v L. L. B. v doprovodu obžalovaného V. M. a S. D. na Oddělení pobytových agend Odboru cizinecké policie České republiky Krajského ředitelství Policie Libereckého kraje pod záminkou pozvání k návštěvě rodiny a přátel předložil k ověření tři již vyplněné a jím podepsané zvací dopisy k návštěvám pákistánských občanů K. S. a A. M. K. a občana Bangladéšské lidové republiky MD M. S. do České republiky, s příslibem převzetí veškerých nákladů souvisejících s jejich pobytem, přičemž tvrdil, že jmenované zná z minulosti, přestože to pravda nebyla.

4. Za shora uvedený přečin a přečin, který zůstal v napadeném rozsudku nedotčen (jednání pod bodem 3.) uložil Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci obviněnému podle § 340 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání 6 měsíců. Podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku výkon trestu obviněnému podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 15 měsíců. V ostatních výrocích zůstal rozsudek Okresního soudu v Liberci ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 4 T 40/2016, nezměněn. Odvolání spoluobviněného S. D. podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 15. 5. 2019, sp. zn. 31 To 16/2019, podal obviněný V. M. prostřednictvím obhájce dovolání do výroku o vině z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jelikož rozhodnutí soudů nižších stupňů spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

6. Obviněný konkrétně namítá nesprávnost posouzení jeho jednání jako trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 tr. zákoníku. Podle jeho názoru skutek vykazuje znaky spíše trestného činu napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky podle § 341 tr. zákoníku. Na podporu takového tvrzení poukazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2015, sp. zn. [6 Tdo 151/2015](#).

7. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření nejprve shrnul uplatněný dovolací důvod a v jakých skutečnostech spatřuje obviněný jeho naplnění. V první řadě zdůrazňuje, že obviněný bez bližšího vysvětlení spojil dvě usnesení Nejvyššího soudu, a to usnesení ze dne 31. 1. 2011, sp. zn. [11 Tdo 1295/2010](#), a ze dne 19. 5. 2015, sp. zn. [6 Tdo 151/2015](#), přičemž uvedená citace je podle jeho názoru poněkud nepřesná a nevystihuje vztah mezi ustanoveními § 340 a § 341 tr. zákoníku. Podle státního zástupce obviněný pominul konkrétní skutkové okolnosti a podstatu právní argumentace Nejvyššího soudu v těchto citovaných rozhodnutích. Následně konstatuje, že rozhodnutí č. [8/2016](#) Sb. rozh. tr. vychází z rozhodnutí č. [8/2012](#) Sb. rozh. tr., ve kterém nikdo nezpochybňoval legálnost předchozího vstupu Mongolek na území České republiky, které se nechtěly z rodinných důvodů vrátit zpět do Mongolska. V tomto případě nesměřovalo jednání pachatele k překročení státních hranic, nýbrž k setrvání v České republice. V případě č. [8/2016](#) Sb. rozh. tr. se jednalo o skutek pachatelky, která na základě nepravdivých informací opatrovala studijní víza k povolení pobytu Vietnamcům, když podle dovolatelky takové jednání nemohlo být posouzeno podle § 340 tr. zákoníku. Poté státní zástupce poukazuje na argumentaci Nejvyššího soudu v tomto citovaném rozhodnutí ve vztahu k § 340 tr. zákoníku a § 341 tr. zákoníku, když ustanovením § 341 tr. zákoníku je chráněn zájem státu kontrolovat u cizinců oprávněnost jejich pobytu na území České republiky, neoprávněnost pobytu přitom nemusí mít bezprostřední časovou či jinou vazbu na neoprávněnost předchozího vstupu. Za klíčovou z pohledu tohoto rozhodnutí považuje státní zástupce odkaz na autora Chmelíka, podle kterého podstatou trestného činu podle § 340 tr. zákoníku jsou formy převaděčství, „které směřují k tomu, aby oprávněným orgánům státu bylo zabráněno v kontrole identity osob vstupujících na její území a kontrole oprávněnosti tohoto vstupu.“ V uvedené věci, na kterou odkazuje dovolatel, byla nedovolenost překročení hranic dovožována pouze ze skutečnosti toliko předstíraného zájmu o studium, které vedlo k získání víza na podkladě právního úkonu. Akcentuje, že zájem cizince o studium je obtížně prokazatelný. Judikovaná věc se státnímu zástupci jeví slabší důkazně než právně, když podle jeho názoru bylo podstatné, že samotnou absenci zájmu o studium do překročení státní hranice skutečně nebylo možno opřít o neoprávněnost vstupu.

8. Ve vztahu ke kontrole na státní hranici činí poznámku ohledně účelu kontroly státní hranice, jež spočívá v tom, aby je nepřekročila osoba, u níž si to stát nepřejde, když se může jednat např. o absenci víza, nezdůvodnění účelu pobytu a splnění dalších náležitostí podle čl. 5 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 562/2006, na něhož odkazovalo znění zákona č. 326/1999 Sb., ve znění účinném k 1. 12. 2011. Státní zástupce následně dovozuje, že součástí kontroly na státní hranici je nejen kontrola totožnosti osoby, ale také kontrola, zda taková osoba splňuje podmínky vstupu (vízum, účel návštěvy, dostatečné prostředky atd.). Dále uvádí, že ke zmaření kontroly za účelem nedovoleného překročení státní hranice může dojít dvojím způsobem. Jednak na základě nepravdivého tvrzení o totožnosti (např. prokázání se cizím pasem) nebo na základě nepravdivého tvrzení o splněných podmínkách (např. nepravdivé tvrzení o účelu předpokládaného pobytu, či dostatečných prostředcích na obživu). Na základě nastíněných skutečností státní zástupce uvádí, že samotná kontrola totožnosti nemá žádný rozumný význam, pokud není současně doprovázena kontrolou oprávněnosti takového vstupu. Za rozhodné považuje, že dovolatel vytvářel svým jednáním podmínky pro to, aby na naše území byly vpuštěny osoby, které by zde jinak vpuštěny nebyly, byť státní hranice překročily oprávněně. Neztotožňuje se proto s tvrzením obviněného, že jeho jednáním nebyl narušen zájem státu na kontrole osob, které překračují jeho státní hranici (tj. objekt k trestnému činu § 340, a nikoliv § 341 tr. zákoníku).

III.

Přípustnost dovolání

9. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání obviněného je přípustné [§ 265a odst. 1, 2 písm. a) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou prostřednictvím obhájce, tedy podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. a v souladu s § 265d odst. 2 tr. ř., přičemž lhůta k podání dovolání byla ve smyslu § 265e tr. ř. zachována.

10. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněným naplňují jím uplatněný zákonem stanovený dovolací důvod, jehož existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

11. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulaci zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí – s výjimkou případu tzv. extrémního nesouladu – vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

12. Vzhledem ke konkrétnímu obsahu uplatněné dovolací argumentace lze uzavřít, že obviněný uplatnil dovolací argumentaci právně relevantním způsobem, podřaditelnou pod zvolený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obviněný totiž namítá nesprávnou právní kvalifikaci skutku, kterým byl uznán vinným, když skutek nelze podle jeho názoru právně kvalifikovat jako přečin podle § 340 odst. 1 tr. zákoníku, tento skutek měl být právně kvalifikován jako přečin podle § 341 odst. 1 tr. zákoníku.

IV.

Důvodnost dovolání

13. Z pohledu zvolené dovolací argumentace, která je v podstatě velmi stručná, přistoupil Nejvyšší soud k posouzení důvodnosti dovolacích námitek. Obviněný byl uznán soudy nižších stupňů vinným přečinem organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1 tr. zákoníku. Tohoto přečinu se dopustí pachatel, který pro jiného organizuje nedovolené překročení státní hranice nebo jinému umožní či mu pomáhá nedovoleně překročit státní hranici nebo jinému po nedovoleném překročení státní hranice umožní či mu pomáhá přepravit se přes území České republiky nebo takové přepravení organizuje. Podstatou skutkové podstaty shora uvedeného přečinu a objektu této skutkové podstaty je překročení hranic „nedovoleně“. Cílem skutkové podstaty § 340 tr. zákoníku je tedy prevence a postih případů trestné součinnosti k nedovolenému překročení české státní hranice (nelegální migrace a nelegální převaděčství). Na tomto místě je pak vhodné ještě zdůraznit, že právní úprava § 340 tr. zákoníku postihuje nedovolené překročení státní hranice ze strany státních příslušníků států mimo Evropskou unii. Současně je třeba uvést, že skutková podstata trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 tr. zákoníku je skutkovou podstatou, jež při vymezení znaků objektivní stránky užívá tzv. normativního znaku, jímž se rozumí znak vyjádřený právním pojmem, vztahem či institutem jiného, tj. mimotrestního právního odvětví, aniž by se trestní zákon mimotrestního právního předpisu

dovolával (blanketem či odkazem). srov. KRATOCHVÍL, V. a kol. Trestní právo hmotné, Obecná část. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 283. V dané věci se jedná o pojem státní hranice, jež byla v době spáchání skutku vymezena v příslušných právních předpisech (konkrétně v § 2 zákona č. 312/2001 Sb., o státních hranicích). Pokud se jedná o pojem státní hranice, tak platí, že státní hranice odděluje výsostné území České republiky od území sousedních států jak na zemském povrchu, tak svislým směrem ve vzdušném prostoru i pod zemským povrchem, v nadzemních i podzemních stavbách a zařízeních. Státní hranice jsou stanoveny mezinárodní smlouvou nebo ústavním zákonem, když polohu státní hranice lze určit z hraničního dokumentárního díla nebo z vyznačení průběhu státních hranic v terénu.

14. Pro posouzení naplnění všech znaků skutkové podstaty trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státních hranic podle § 340 odst. 1 tr. zákoníku je mimo jiné rovněž důležitá vnitrostátní úprava o pobytu cizinců [viz zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o pobytu cizinců na území České republiky)]. Byť Schengenským hraničním kodexem [Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ES – tzv. Schengenský kodex, dále jen Schengenský kodex] došlo ke zrušení ochrany vnitřních hranic, nedošlo ke zrušení oprávnění podle čl. 22 Schengenské úmluvy požadovat podle vnitřních předpisů povinnost vlastnit nebo mít u sebe průkazy a doklady ani povinnost státních příslušníků třetích zemí hlásit svou přítomnost na území jakéhokoliv členského státu. České republice tak výslovně zůstalo právo stanovit vnitrostátními předpisy povinnosti a požadavky ke vstupu na její území.

15. V dané věci měl obviněný podle skutkové věty jinému pomáhat nedovoleně překročit státní hranici. Pojem pomáhá je definován v § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku a vyjadřuje všechny další v úvahu přicházející formy pomoci, jež nespadají pod organizátorství a návod. Formy pomoci uvádí trestní zákoník pouze demonstrativně, přičemž se rozlišuje pomoc fyzická a psychická (intelektuální). Stručně lze uvést, že umožněním nedovoleného překročení státní hranice je každé jednání pachatele, kterým napomáhá (usnadňuje) jiné osobě nedovoleně překročit státní hranici, např. ji za tím účelem převede či převezme přes státní hranici, opatří k překročení státní hranice dopravní prostředek, poskytne potřebnou radu apod. Za umožnění nedovoleného překročení státní hranice lze pokládat též slib pachatele poskytnout této osobě pomoc v jejím dalším pohybu na území cizího státu (např. přistavením vozidla v blízkosti státní hranice a převozem této osoby do vnitrozemí cizího státu – viz rozhodnutí č. [31/2001](#) Sb. rozh. tr.).

16. Za nedovolené překročení hranic se podle § 3 odst. 3 zákona č. 216/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o ochraně vnitřních hranic), považuje jejich překročení mimo hraniční přechod, jejich překročení na hraničním přechodu v jiné než stanovené provozní době nebo překročení v rozporu s účelem hraničního přechodu nebo úmyslné vyhnutí se kontrole na hraničním přechodu.

17. Ohledně přečinu napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky podle § 341 odst. 1 tr. zákoníku je třeba uvést, že tohoto přečinu se dopustí pachatel, který v úmyslu získat neoprávněný majetkový nebo jiný prospěch pomáhá jinému k neoprávněnému pobytu na území České republiky. Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá v poskytnutí pomoci cizinci k neoprávněnému pobytu v ČR, přičemž trestnost poskytnutí takové pomoci cizinci je podmíněna tím, že pachatel jedná v úmyslu získat neoprávněný majetkový nebo jiný prospěch (např. úplaty za finanční sňatky a uznání rodičovství) – srov. např. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo hmotné. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a. s. 2014, str. 886–887. Jinými slovy vyjádřeno, pouze v tomto rozsahu je zákonodárcem upraven charakter pomocného jednání pachatele, tj. pomoci, která je vymezena jako činnost, jímž pachatel naplňuje přímo znaky skutkové podstaty trestného činu, na rozdíl od pomoci ve smyslu ustanovení § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, coby formy účastenství na trestném činu stricto sensu (v užším slova smyslu). Objekt, jemuž je prostřednictvím skutkové podstaty tohoto trestného činu poskytována

ochrana, je zájem na zabránění nelegální a nekontrolované imigrace tzv. občanů třetích zemí (tj. mimo občanů států tvořících tzv. schengenský prostor), s níž je spojeno nebezpečí sociálních a ekonomických problémů, případně i nebezpečí kriminality. Proto je sledován zájem na tom, aby cizinci na území ČR vstupovali a následně případně pobývali v souladu s právními předpisy státu (zákon o pobytu cizinců na území České republiky), resp. některými přímo závaznými předpisy EU [tzv. Schengenský kodex, Nařízení Rady (ES) č. 539/2001/ES a Směrnice parlamentu a Rady (ES) č. 2004/38/ES].

18. Z konstrukce skutkové podstaty přečinu napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky podle § 341 odst. 1 tr. zákoníku, tj. formulace znaků jeho objektivní stránky, ovšem zároveň nelze dovodit, že by se měla vztahovat pouze na případy, kdy osoba, jíž pachatel v úmyslu získat neoprávněný majetkový nebo jiný prospěch pomáhá k neoprávněnému pobytu na území ČR, se na území České republiky již neoprávněně vyskytuje. V daném směru lze poukázat na to, že takové zúžení dosahu skutkové podstaty nelze interpretací jejích znaků důvodně dovodit. Jinak vyjádřeno, k naplnění zákonných znaků označeného trestného činu pachatelem může dojít nejen tehdy, směřují-li jeho aktivity k podpoře cizince, který se (neoprávněně) na území republiky již nachází, nýbrž i tehdy, směřuje-li k podpoře cizince, který hodlá neoprávněného pobytu na území ČR dosáhnout, byť se na jejím území dosud fyzicky nevyskytuje, přičemž není vyloučena ani varianta, že se takový cizinec na území České republiky v době naplnění skutkové podstaty přečinu napomáhání k neoprávněnému pobytu podle § 341 odst. 1 tr. zákoníku fyzicky vyskytuje na základě určitého zákonem stanoveného důvodu, který je časově omezen a který brání tomu, aby v tomto okamžiku byl jeho pobyt posouzen jako neoprávněný, když ovšem již předtím byl pobyt takovému cizinci zakázán buď rozhodnutím správního úřadu, či soudu a aktivity pachatele směřují z napomáhání k neoprávněnému pobytu takovému cizinci do budoucna (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 3. 2015, sp. zn. [6 Tdo 1607/2014](#), rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2019, sp. zn. [4 Tdo 95/2019](#)). Pachatelem tohoto přečinu je pak osoba, která pomáhá jinému (cizinci) k neoprávněnému pobytu. Trestní odpovědnost pachatele se neodvívá (ve smyslu zásady akcesority, jako tomu je v případě účastenství v užším slova smyslu) od jednání cizince, resp. jeho neoprávněného pobytu na území ČR, neboť takové jednání trestní zákoník za trestný čin neoznačuje (nelze je podřadit pod žádné ustanovení jeho zvláštní části). Za jednání trestné zákon naopak označuje takové formy jednání pachatele, které lze subsumovat (tj. podřadit) pod zákonný znak „pomáhal jinému k neoprávněnému pobytu na území České republiky“. Jak již ovšem bylo naznačeno, jednání jiného (cizince) ovšem zmiňovaným ustanovením trestního zákoníku nijak postihováno není, a proto nerozhoduje, zda cizinec následně neoprávněný pobyt získal či jaké fáze souvisejících řízení o něm dosáhl (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2013, sp. zn. [4 Tdo 970/2013](#)). Stejný závěr lze vztáhnout i ve vztahu k přečinu podle § 340 odst. 1 tr. zákoníku, když cizinec, který neoprávněně překročí státní hranici, je postižitelný podle trestního zákona jen tehdy, jestliže překročení státní hranice je spojeno s použitím násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí (§ 339 tr. zákoníku).

19. Následně je nutno zdůraznit, že ze skutkových zjištění soudů nižších stupňů je zřejmé, že obviněný měl prostřednictvím J. S. a L. B. pomáhat k neoprávněnému vstupu a pobytu celkem šesti občanům Pákistánské islámské republiky (skutek 1., 2.) a prostřednictvím M. L. jednomu občanovi Kosova (skutek 3.), konkrétně tím, že ve všech případech zajistil, aby tyto shora jmenované osoby vyhotovily zvací dopisy pro uvedené cizince, ve kterých nepravdivě tvrdily, že je znají, a zároveň přislíbily převzetí veškerých nákladů souvisejících s pobytem těchto cizinců na našem území, když jim předal finanční prostředky dokládající jejich solventnost. Stručně uvedeno jednání obviněného směřovalo k tomu, aby tito cizinci překročili hranice České republiky na základě splnění podmínek pro jejich vstup spočívajících v zajištění pozvání pro tyto osoby a zajištění úhrady jejich pobytu (viz § 15 zákona o pobytu cizinců), na jejichž tvorbě a předložení se bez důvodných pochybností podílel právě obviněný, ačkoliv si byl vědom, že tyto předložené doklady neodpovídají realitě. Jinak vyjádřeno, cílem jednání obviněného bylo vytvořit situaci, aby tito cizinci vstoupili na naše území

řádně přes hraniční přechod za splnění zákonných předpokladů podle zákona o pobytu cizinců, takže jejich vstup by byl považován za dovolený. Z pohledu těchto závěrů je tedy třeba vyřešit, zda vstup na naše území by za takové situace byl nedovolený (§ 340 tr. zákoníku), či neoprávněný (§ 341 tr. zákoníku). Při řešení této otázky je třeba zdůraznit, že obecně platí, že pro obě skutkové podstaty shora uvedených trestných činů je společné, že mají chránit zájmy spočívající v regulaci nelegální migrace, bojovat proti mezinárodnímu zločinu, ostatním mezinárodním závazkům, ale liší se v individuálním objektu.

20. V případě trestného činu podle § 340 tr. zákoníku, resp. jeho skutkové podstaty upravené v prvním odstavci je chráněn zájem státu na nedotknutelnosti a suverenitě státního území projevující se v jeho oprávnění prostřednictvím k tomu určených složek kontrolovat osoby – cizince (občany zemí vně tzv. Schengenského prostoru) vstupující na jeho území a takto překračující státní hranici (kontrola oprávněnosti jejich vstupu na území státu, resp. přechodu hranic oběma směry). V případě trestného činu podle § 341 tr. zákoníku se tento zájem upíná k oprávnění kontrolovat oprávněnost jejich pobytu na území České republiky, aniž by – v případě dovození trestní odpovědnosti pachatele za tento trestný čin – zjišťovaná neoprávněnost pobytu cizince na území státu musela mít bezprostřední vazbu, ať již časovou, či jinou, se způsobem (zejména neoprávněným) překročení státní hranice takovým cizincem.

21. Jinak vyjádřeno v případě prvním (§ 340 tr. zákoníku) jde o zájem spojený se vstupem cizince na území státu (zájem, aby na území České republiky osoby vstupovaly způsobem, který upravuje zákon č. 312/2001 Sb., o státních hranicích, resp. zákon o ochraně státních hranic České republiky), v případě druhém (§ 341 tr. zákoníku) jde o zájem, aby na území státu pobývaly osoby, jejichž pobyt s sebou nepřináší rizika sociálních a ekonomických problémů, rizika bezpečnostní apod., a aby se tak dělo při kontrole ze strany státu a v souladu s oprávněnými zájmy České republiky, jakož i v souladu se závazky, které tato (na úseku boje proti ilegální migraci, organizovanému zločinu atd.) přijala.

22. Právě proto panuje obecná shoda v tom, že k naplnění znaků trestného činu podle § 340 tr. zákoníku [tzv. formálního (činnostního) trestného činu] dochází s oporou o znění § 3 č. 216/2002 Sb., zákona o ochraně státních hranic, v tehdy platném znění, tak, že aktivita pachatele (organizování, umožnění, pomoc) se upíná k nedovolenému překročení státní hranice příslušnou osobou, jímž je její překročení mimo hraniční přechod, její překročení na hraničním přechodu v jiné než stanovené provozní době nebo překročení v rozporu s účelem hraničního přechodu, úmyslné vyhnutí se kontrole na hraničním přechodu. Zjednodušeně vyjádřeno, „v podstatě jde o formy převaděčství spočívající v organizování nebo pomoci při tomto jednání“, které směřují k tomu, aby oprávněným orgánům státu bylo zabráněno v kontrole identity osob vstupujících na její území a kontrole oprávněnosti tohoto vstupu. V případě § 341 tr. zákoníku aktivita pachatele směřuje k tomu, aby cizinci na našem území zajistil pobyt, ačkoliv tento nesplňuje zákonné podmínky pro jeho povolení (viz především zákon č. 326/1999 Sb.).

23. Z pohledu těchto naznačených závěrů lze uzavřít, že pobyt pákistánských občanů a občana Kosova na území České republiky, pokud by byl realizován na základě jednání obviněného, jenž směřovalo k naplnění podmínek zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, v tehdy platném znění, by byl bez důvodných pochybností vstupem neoprávněným, neboť by neodpovídal ustanovením zákona o pobytu cizinců na území České republiky. V případě těchto cizinců se ovšem nemůže jednat o nedovolené překročení hranic, když aktivity obviněného a spoluobviněného směřovaly k tomu, aby tito cizinci mohli na našem území řádně vstoupit za formálního splnění podmínek pro povolení jejich vstupu na naše území [viz blíže § 9 odst. 1 písm. d), e), § 15 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, v tehdy platném znění], což by právě bez obstarání pozvání pro tyto cizince a zajištění peněžních prostředků pro jejich pobyt na našem území nebylo za splnění dalších zákonných podmínek objektivně možné (např. platný pas, skutečnost, že tyto osoby nebyly vedeny v evidenci nežádoucích osob, apod.). Naznačenému závěru odpovídá i judikatura Nejvyššího soudu (srov. usnesení

Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. [6 Tdo 524/2015](#)).

24. Proto na základě shora učiněných závěrů považuje Nejvyšší soud dovolání obviněného za důvodné, neboť jednání kladené obviněnému za vinu nenaplnuje znaky skutkové podstaty přečinu podle § 340 odst. 1 tr. zákoníku. Užitá právní kvalifikace soudem prvního a druhého stupně je tak zcela nepřiléhavá. Zde se pro stručnost sluší poznamenat, že obviněný stejnou námitku uplatnil i v rámci odvolacího řízení, ovšem soud druhého stupně na jeho námitky nijak nereagoval. V dané věci by bylo možno jednání obviněného kvalifikovat jako přečin napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky podle § 341 odst. 1 tr. zákoníku za předpokladu, že bude shledáno, že došlo k naplnění všech znaků zvolené skutkové podstaty, což nepochybně musí být předmětem dalšího dokazování.

25. Vzhledem ke shora uvedenému dospěl Nejvyšší soud k závěru, že podané dovolání obviněného je důvodné, když dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl naplněn. Nejvyšší soud proto podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Okresního soudu v Liberci ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 4 T 40/2016, a rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 15. 5. 2019, sp. zn. 31 To 16/2019, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Liberci, aby předmětnou věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, když se nedostatečně vypořádal s právní kvalifikací jednání obviněného. Protože důvod, pro který bylo rozhodnuto ve prospěch obviněného, prospívá i spoluobviněnému S. D., byla předmětná rozhodnutí podle § 265k odst. 2 tr. ř. s odkazem na ustanovení § 261 tr. ř. zrušena i ve vztahu k tomuto spoluobviněnému.